

Украины, в частности, использование его как объединяющего фактора украинского общества.

Ключевые слова: Украина, исторический опыт, внутренний туризм, цивилизационный раскол, объединяющий фактор, туристическая политика.

Kotsur L. Domestic tourism as an effective tool association Ukrainian nation.

The features of domestic tourism as one of the most promising sectors in the development of economy and culture of independent Ukraine. Determined the potential of domestic tourism in overcoming civilizational split of Ukraine, including its use as a unifying factor in Ukrainian society.

Keywords: Ukraine, historical experience, domestic tourism, civilizational split unifying factor, tourism policy.

Одержано 20.09.2016

УДК 321.7-053.6(477)«20»

Вячеслав Редзюк
(Переяслав-Хмельницький)

ГРОМАДЯНСЬКА АКТИВНІСТЬ МОЛОДІ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ДЕРЖАВОТВОРЧИЙ ПРОЦЕС В УКРАЇНІ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

У статті проводиться аналіз громадянської активності молоді України. Робиться спроба пошуку і виявлення основних проблем участі молодого покоління у процесах державотворення. Проаналізовано характер відносин між молоддю і владою. Висвітлено основні чинники та мотиви політичної активізації молоді. Акцентовано увагу на основних політичних процесах України ХХІ ст. Окрему увагу приділено питанням політичної соціалізації, формуванню нової національної еліти та становлення української політичної нації.

Ключові слова: молодь, Україна, суспільство, демократія, процес, державотворення.

Незалежна українська держава нині рухається шляхом еволюційного поступу. Створення основ національно-демократичної держави, становлення української політичної нації, інформатизація та глобалізація усіх сфер життєдіяльності, боротьба із внутрішнім та зовнішнім агресором, динамічні євроінтеграційні процеси, прагнення до глобальної інтернаціоналізації обумовили відчутний вплив на розвиток демократичних рухів та сприяли посиленню громадянської активності молоді, її політичної активізації та соціалізації. Сьогодні розвиток нашої держави, її місце та роль у світовому співтоваристві багато в чому детермінується станом молодіжного руху. Останній же, в силу внутрішньодержавних революційних процесів, проявів сепаратизму, ескалації гібридної війни з Російською Федерацією у наш час активно актуалізується. Соціально-політичні контакти між молоддю та іншими ланками суспільства відбуваються з високим рівнем інтенсивності.

На руїнах старої системи оновлену сучасну українську державу в першу чергу (безпосередньо чи опосередковано) береться будувати молоде покоління. Поодинці українська молодь безсила і немає вагомих важелів впливу на політичний процес чи суспільство в цілому, проте вона інтелектуально необмежена і давно опанувала уроки історії. Сьогодні молодь об'єднується в організації, рухи, неформальні угруповання, гуртки тощо і вже разом досягає поставлених цілей. Ці кроки є виправданими і дієвими. Чим швидше буде побудовано алгоритми еволюції держави, тим виразнішим і помітнішим буде її поступ уперед. Українська держава потребує якісних суспільних перетворень, що забезпечать механізми переходу до нового європейського, демократичного життя суспільства.

Проблеми громадянської активності та політичної соціалізації молоді частково розглядають у своїх дослідженнях О. Козлова, Ю. Загородній, М. Попович, Т. Пустова, М. Гордієнко. У своїх доробках дослідники акцентують увагу на ролі молоді в трансформаційних та соціально-політичних процесах в Україні.

Метою статті є дослідження громадянської активності молоді, а також її вплив на сучасний державотворчий процес в Україні.

«Хто має молодь – той має майбутнє» – саме це твердження є яскравим прикладом прогресивного розвитку демократичних держав. З цим висловом тяжко не погодитись. Проте, нажаль, довгий проміжок часу вітчизняна молодь не була сконсолідованою та не мала пріоритетних орієнтацій на шляху державного будівництва. Кінець ХХ – початок ХХІ ст. став буферним періодом, коли актуалізувалися процеси «перевиховання» нації і виховання патріотично налаштованого покоління [3]. Саме завдяки цим демократично-націоналістичним крокам відбулися подальші надважливі суспільно-політичні зміни в Україні. Сучасний еволюційний поступ української держави детермінується як особливий історичний період загальнодержавних трансформацій.

Ефективні зрушення, що відбулися в країні в останнє десятиліття, змінили механізми формування світогляду та законів самого суспільства. Ці процеси відбуваються в умовах входження в громадянське суспільство нових (незаангажованих рудиментами «совкової» ідеології) поколінь, які проявляють свою активність і прагнуть жити в оновленій демократичній країні. Зростає значущість молоді в генезисі та еволюції суспільства і держави, які, в свою чергу, стали каталізатором її подальшої політичної соціалізації та формування нової національної еліти України. Молодь активно залучається до якісних трансформаційних процесів сьогодення з метою прогресивного розвитку країни. Теза «буття визначає свідомість» лишається актуальною в контексті розбудови держави. Сьогодні ми просто вимушені побороти поверхневий підхід до системи реформування всіх ланок суспільного життя і створити підвалини для прогресивного маневру. На думку С. Биконя, на початку ХХІ ст. закони мусять спиратися на природне право та на принцип «найбільшого щастя для найбільшої кількості людей» [2, с.54]. Конче потрібно обрати модель і чітко обумовити вектори розбудови держави. Саме в цьому нам може допомогти українська молодь, яка у своїй більшості – наймобільніша і найдинамічніша частина соціуму, і, що найважливіше, саме у її середовищі формується майбутня потенційна політична, економічна, культурна та мистецька еліта, яка надзвичайно швидко реагує на будь-які глобальні процеси, що відбуваються в державі. Саме молодь максимально використовує власний ресурс та діє у системі координат інтенсивного прогнозованого розвитку інформаційного суспільства, що робить її інтелектуальним і культурним авангардом, інноваційним резервом реформаторської частини соціуму. Вищезазначені позиції акумулюються в поглядах К. Мангейма, який вважав молодь одним із прихованих ресурсів суспільства, від мобілізації якого залежить його життєздатність [9, с.443].

Необхідність створення належних умов для самореалізації молоді і включення її до активних процесів розвитку здорового суспільства лягли в основу поступального розвитку молодіжного руху. Останній же, як прояв громадянської активності та один із найпрогресивніших видів соціальної ініціативи, виступає одним із факторів соціалізації молодого покоління у складних соціальних та державотворчих процесах. Якісне і прогресивне становлення та розвиток молодіжного руху являється одним із чинників процесу еволюції суспільства. Аналітичний та історичний аналіз, пошук, виявлення і урахування точок дотику молоді і держави дозволяє дослідити канали соціалізації та ідентифікації молодого українського покоління, означити цілісну картину процесу інституціоналізації молодіжного руху. В нашій державі вже існує законодавче підґрунтя, яке де-юре створює правові основи залучення молоді до різних сфер суспільного життя, проте де-факто законні підвалини практичного втілення не отримали, в окремих випадках були суто «косметичними» або ж демонстративного характеру. Маючи потужну законодавчу базу, молодь так і не отримала дієвих важелів впливу в Україні. Тобто ми можемо говорити про певний колапс, суть якого зводиться до явного протиріччя між закріпленою законодавчою базою врегулювання молодіжної політики в Україні та відсутністю дієвих механізмів її реалізації, що, як наслідок, призводить до фактичного зниження ролі молоді у суспільному житті. Відтак реформування суспільства перехідного типу стало уповільнюватись в ключі впливу на ці процеси вище означеної суспільної групи.

Активізацію і залучення молоді до суспільно значущих процесів хронологічно слід відслідковувати від подій, пов'язаних із «Помаранчевою революцією». Саме суспільні виклики кінця листопада – початку грудня 2004 р. наочно продемонстрували потенціал і можливості молодого покоління у процесах демократичного проєвропейського розвитку країни. Таким чином, молодь, активізувавши власний потенціал і сформувавши реальні механізми впливу, опинилася в авангарді найбільш активної частини населення, що виступала за демократизацію виборчого процесу і перемодельовання процесів державного будівництва.

У нинішніх складних і суперечливих реаліях розбудови та еволюції держави, інституціоналізація молодіжного руху проявляється через прагнення молоді відігравати конструктивну роль у процесах демократичного проєвропейського вектору розвитку України, ідентифікації себе як активного суб'єкта позитивних соціальних перетворень.

Сучасна молодь, попри усю законодавчу базу, відіграючи важливу роль у суспільному житті, залишається недостатньо захищеною складовою населення, яка потребує економічних, організаційних, правових умов і гарантій своєї самоорганізації.

Співпраця органів державної влади і молодіжних громадських організацій, на думку вчених, напряму впливає на формування і здійснення державної молодіжної політики. Суспільство в особі держави визначає через молодіжну політику статус, місце і роль генеруючого покоління у світі, що змінюється, а разом із тим, майбутнє людського потенціалу.

Погіршення становища молоді і ускладнення процесів її соціалізації вимагають вдосконалення потенціалу держави щодо молодого покоління. Сучасна державна молодіжна політика України має, в першу чергу, опиратися на історичний досвід прогресивних країн, враховувати сучасні потреби молодих громадян, суспільства, держави, з урахуванням курсу України на європейську інтеграцію.

Підвищений інтерес до молоді генерации відображає одну з об'єктивних закономірностей сучасного етапу світового розвитку, пов'язану з усвідомленням суспільством і державою специфічної ролі й статусу молоді в політичній, економічній та соціокультурній дійсності. Масштабні трансформації основ життя українського суспільства викликали динамічні і глибокі зміни соціальних характеристик нового покоління. Молодіжні громадські організації (МГО) є посередниками між молоддю і державою. Держава номінально розглядає МГО як суб'єкти державної молодіжної політики.

Третє тисячоліття Україні все ж вдалося розпочати із прогресивних кроків у напрямку реформування молодіжної політики. Вітчизняна молодь змогла еволюціонувати від політично деградуєної до політично свідомої. Зумівши змінити у суспільстві динаміку ціннісних орієнтацій, стабілізувавши дисбаланс між духовними цінностями і матеріальними потребами (через переосмислення усталених цінностей і норм). На нашу думку, це безпосередньо пов'язано з такими чинниками, як ринкові зрушення в економіці, ідеологічна багатовекторність, зміна соціальної структури суспільства, демонтаж залишків радянської соціально-політичної культури, поява окремих елементів нової європейської ідентичності в українському суспільстві.

Паралельно із прогресивними еволюційними кроками, на тлі загального домінування ірраціоналізму в світогляді суспільства, експансії масової комерційної культури, насадження психології споживацтва, переорієнтації на прагматичні цінності, відсутності цікавості до моральних і духовних надбань, відбувалася деградація суспільства, примітивізація сенсу людського буття, навіть недооцінювання людського життя [1, с. 30]. Як наслідок, ми можемо спостерігати асоціальні та протиправні форми самореалізації особистості. Окрім цього, за словами М. Гордієнка, «найбільше бракує у нас професійної, патріотичної і консолідованої національної еліти, що формує політичну владу. Нинішній істеблшмент дбає не про розбудову національної держави, а про власне збагачення з допомогою приватизації влади і державних ресурсів» [4, с. 179].

Відтак, перед молоддю гостро постало завдання сприяти швидкому виходу держави на шляхи динамічного еволюційного розвитку, які б відкрили можливості повноцінної інтеграції в європейські та світові економічні й науково-технічні структури. В сучасних реаліях розбудови української демократії і боротьби нації за збереження державної незалежності, відмови від застарілих стереотипів мислення та інтелектуальної свободи молодь активізує власний ресурс, оскільки зуміла стати в авангарді обох радикальних суспільних зрушень 2004–2005/2013–2014 рр.

Ціннісна картина нинішньої української молоді відрізняється пониженням утилітарних, індивідуалістичних, егоцентричних цінностей, багатовекторністю і плюралізмом думок, послабленням космополітичних орієнтирів і посиленням патріотичних почуттів.

Як зазначає Т. Пустова, «цінності слугують соціальними індикаторами якості життя, а система цінностей утворює внутрішній стрижень культури, духовну квінтесенцію потреб і інтересів індивідів і соціальних спільнот. Система цінностей, у свою чергу, робить зворотний вплив на соціальні інтереси і потреби, виступаючи одним з найважливіших стимулів соціальної дії, поведінки індивідів» [12, с. 112]. Саме тому ціннісні орієнтації сучасної молоді спрямовані

на самоактуалізацію й реалізацію її потенціалу, пристосування особистості до всіх навколишніх змін, збереження внутрішнього особистісного та буттєвого центру, самозбереження власного «Я». На думку Н. Авер'янової, «у центрі уваги сучасної української держави має бути не просто людина, а молоде покоління, як представник майбутнього, джерело інновацій і чинник змін. Людина, перш за все молодь, – головне поле сучасних фінансових і духовних вкладень. Інвестувати в сучасну молодь означає інвестувати в високорозвинену українську державу в майбутньому» [1, с. 30].

Тому відкритим лишається питання інтеграції молоді до структури національної еліти нашої держави. За твердженням М. Поповича, «реалізація далекосяжних національних планів має враховувати роль національної еліти в суспільному розвитку. Вимір «еліта – маси» є соціальною реальністю, яку не можна ігнорувати так само, як і класовий соціальний вимір» [10, с. 18]. Враховуючи вищевказане, ми можемо зазначити, що в кожній національній і соціальній групі суспільства формуються найбільш інтелігентні і авторитетні прошарки, вплив яких на широкий загал громадян становить неоціненний національний капітал.

Нажаль, у нинішніх реаліях буття України процес становлення національної еліти відбувається у непростих революційних умовах. Формування еліти – це надзвичайно складний і довготривалий процес. «Еліта – річ дуже дорога і для її підготовки та виховання потрібен час» [7, с. 29].

На думку Д. Донцова, «за моральним упадком еліти слідує, як його тінь, заслужена кара нації» [5, с. 23]. Власне тому слід сприяти становленню та еволюції національної еліти, зокрема із кола молоді. Адже вона ще не заангажована заскорюзлими ідеологічними переконаннями і вільна від рудиментів радянської системи.

Глобалізація та трансформація в суспільній свідомості виступають каталізаторами політичної соціалізації, що є частиною загальної культури, яка формується та виявляється в процесі політичного життя. Це історично і соціально зумовлений продукт політичної життєдіяльності людей, необхідна передумова створення сприятливих умов для налагодження конструктивного діалогу і взаємодії між громадянами й державою, іншими політичними інститутами. Саме політична соціалізація є важливим компонентом створення можливостей для самореалізації молоді в політичній сфері.

Вибір тієї чи іншої моделі політичної соціалізації диктується типом суспільно-політичних відносин і рівнем розвитку демократії в країні. Модель, що нині функціонує в українському суспільстві, загалом орієнтована на західноєвропейський тип політичної соціалізації, який відрізняється високим ступенем особистісної свободи в поєднанні з відповідальністю людини за свій вибір і свої вчинки [6, с. 19].

Молоді люди повинні вміти використовувати свої політичні, соціально-економічні, культурні права й свободи і водночас сумлінно виконувати політико-правові обов'язки. В цьому контексті процес політичної соціалізації молоді має сутнісне значення, оскільки формування громадянина відбувається в ході засвоєння ним певної системи цінностей, орієнтацій, навичок, політичних ролей (паралельно з розширенням інформаційних можливостей суспільства, що потребує відкритості й доступності інформації, нового знання тощо) [11]. Відтак, вкрай необхідним є вироблення теоретичного забезпечення процесу політичної соціалізації молоді. Адже важливими функціями соціально-політичних процесів є набуття особистістю навичок орієнтування в політичному просторі й виконання в ньому певних соціально важливих функцій.

Сучасна українська молодь – це, здебільшого, люди незаангажовані та освічені. Нині юнаки і дівчата вивчають нові соціально-політичні дисципліни, засвоюють політичну культуру, яка принципово відрізняється від культури тоталітарного суспільства. Зі слів О. Козлової, «на формування сучасної політичної культури молодих людей впливають такі чинники, як політична, економічна та ідеологічна багатоманітність суспільного життя» [8].

Таким чином, ми можемо зазначити, що громадянська активність молоді, її політична соціалізація і формування національної еліти є складним, багатовекторним та довготривалим процесом, який в Україні останнім десятиліттям активно розвивається. Молодь – це генеруючий потенціал еволюції будь-якого суспільства і Україна має сприяти розробці цього інноваційного ресурсу. Для повноцінного входження молоді в державотворчий процес слід створити реально діюче законодавче підґрунтя, яке не лише де-юре, але і де-факто залучатиме молодих людей до суспільно значущих процесів.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Авер'янова Н. Сучасне студентство у контексті формування національної еліти України / Н. Авер'янова // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія Українознавство. – Вип.14. – К.: ВПЦ Київський університет, 2010. – С. 30 – 32.
2. Биконя С. Молодь і економічна демократія / С.Биконя // Альманах молода нація. – Вип.3 – К., 1996. – С. 53-57.
3. Гаврилов В. Перспективи патріотичного виховання молоді / В. Гаврилов // Альманах молода нація. – Вип. 3. – К., 1996. – С. 58-60.
4. Гордієнко М. Еволюція національної держави в умовах нового світопорядку / М.Гордієнко // Українознавчий альманах. – Вип.1: Український образ світу: особливості у світовому контексті. – К., 2009. – С.174–180.
5. Донцов Д. Дух нашої давнини / Д. Донцов. – Дрогобич: Відродження, 1991. – 341 с.
6. Загородній Ю. Політична соціалізація студентської молоді в Україні: досвід, тенденції, проблеми / Ю.І. Загородній, В.С. Курило, С.В. Савченко. – К.: Генеза, 2004. – 114 с.
7. Ільїн В. Обраність обмеженості / В. Ільїн // Народний депутат. – 2009. – № 1–2 (49–50) – С.28–30.
8. Козлова О. Соціалізація в поле безнадійності і за її межами / О. Козлова // Соціально-гуманитарні знання. – 2002. – №2. – С. 126 – 139.
9. Мангейм К. Проблема молоді в сучасному суспільстві (Глава 3) [Електронний ресурс] / К. Мангейм // Діагноз нашого часу. – С. 412-460. – Режим доступу: http://www.krotov.info/libr_min/13_m/an/heim3.html.
10. Попович М. Національна ідея і соціальні трансформації в Україні / М. В. Попович, А. М. Єрмоленко, В. Б. Фадєєв, Г. Ю. Носова, Б. В. Попов, В. С. Лісовий та ін. – К.: Укр. центр духовної культури, 2005. – 328 с.
11. Похресник А. Європа і Україна: трансформації суспільства і життєві орієнтації молоді / А. Похресник // Персонал. – 2002. – №12. – С.62 – 64.
12. Пустова Т. Трансформація культурних цінностей в умовах глобалізації / Т. Пустова // Духовні цінності в умовах глобальних цивілізаційних трансформацій. – Дніпропетровськ: Ви-во Маковецький, 2009. – С.107–120.

REFERENCES

1. Averianova N. Suchasne studentstvo u konteksti formuvannia natsionalnoi elity Ukrainy / N. Averianova // Visnyk Kyivskoho natsionalnogo universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Seriiia Ukrainoznavstvo. – Vyp. 14. – K.: VPTs Kyivskiy universytet, 2010. – S. 30 – 32.
2. Bykonja S. Molod i ekonomichna demokratiia / S. Bykonja // Almanakh moloda natsiia. –Vyp. 3 – K., 1996 – S. 54.
3. Havrylov V. Perspektyvy patriotychnoho vykhovannia molodi / V. Havrylov // Almanakh moloda natsiia. – Vyp. 3 – K., 1996 – S. 58-60.
4. Hordiienko M. Evoliutsiia natsionalnoi derzhavy v umovakh novoho svitoporiadku / M. Hordiienko // Ukrainoznavchyi almanakh. – Vyp. 1: Ukrainskiy obraz svitu: osoblyvist u svitovomu konteksti. – K., 2009. – S. 174–180.
5. Dontsov D. Dukh nashoi davnyiny / D. Dontsov. – Drohobych: Vidrozhennia, 1991. – 341 s.
6. Zahorodnii Yu. Politychna sotsializatsiia studentskoi molodi v Ukraini: dosvid, tendentsii, problemy / Yu. I. Zahorodnii, V.S. Kurylo, S.V. Savchenko. – K.: Heneza, 2004. – 114 s.
7. Ilin V. Obranst obmezhenosti / V. Ilin // Narodnyi deputat. – 2009. – № 1–2 (49–50) – S. 28–30.
8. Kozlova O. Sotsializatsiia v pole beznadezhnosti i za ee predelami / O. Kozlova // Sotsial'no-gumanitarnye znaniya. – 2002. – №2. – S.126 – 139.
9. Mangeym K. Problema molodezhi v sovremennom obshchestve (Glava 3) [Elektronniy resurs] / K. Mangeym // Diagnost nashogo vremeni. – S.412-460. – Rezhim dostupu: http://www.krotov.info/libr_min/13_m/an/heim3.html.
10. Popovych M. Natsionalna ideia i sotsialni transformatsii v Ukraini / M. V. Popovych, A. M. Yermolenko, V. B. Fadiiev, H. Iu. Nosova, B. V. Popov, V. S. Lisovyi ta in. – K.: Ukr. tsentr dukhovnoi kultury, 2005. – 328 s.
11. Pokhresnik A. Evropa i Ukraina: transformatsii obshchestva i zhiznennye orientatsii molodezhi / A. Pokhresnik // Personal. – 2002. – №12. – S.62 – 64.
12. Pustova T. Transformatsiia kulturnykh tsinnosti v umovakh hlobalizatsii / T. Pustova // Dukhovni tsinnosti v umovakh hlobalnykh tsyvilizatsiinykh transformatsii. – Dnipropetrovsk: Vy-vo Makovetskyi, 2009. – S.107–120.

Редзюк В. Гражданская активность молодежи и ее влияние на государственнообразующий процесс в Украине в начале XXI века.

В статье проводится анализ гражданской активности молодежи Украины. Делается попытка поиска и выявления основных проблем участия молодого поколения в процессах создания государства. Проанализирован характер отношений между молодежью и государственной властью. Освещены основные факторы и мотивы политической активизации молодежи. Акцентировано внимание на основных политических процессах Украины XXI века. Отдельное внимание уделено вопросам политической социализации, формированию новой национальной элиты и становлению украинской политической нации.

Ключевые слова: молодежь, Украина, общество, демократия, процесс, государство.

Redziuk V. Civil activity of youth and its impact on the state-building process in Ukraine at the beginning of the XXI century.

The article analysis civil activity of young people of Ukraine. The author searches and identifies the main problems of participation of young generation in state-building processes. Also analyzed the nature of the relations hip between youth and government. It's have been highlighted the main factors and motives of political activaty of the youth. The attention is focused on the major political processes in Ukraine of the XXI century. Special attention is paid to questions of political socialization, the formation of new national elite and the for mation of Ukrainian political nation.

Keywords: youth, Ukraine, society, democracy, process, state.

Одержано 1.09.2016

УДК 94:32(470+571-44):(478) «1989/2015»

Руслан Шевченко
(Кишинев, Молдова)

**РОССИЙСКАЯ ИМПЕРСКАЯ ПОЛИТИКА В МОЛДОВЕ
(1989-2015)**

У статті висвітлено роль російської політики в підтримці і розпалюванні сепаратистських рухів у Молдові, організації політичного та інформаційного тиску проти національно-державницьких заходів патріотичних молдавських сил. Дано детальний аналіз процесу утворення і діяльності гагаузьких і придністровських сепаратистських формувань. Показано дволіку політику російської влади в розв'язанні національних проблем в Молдові, починаючи з кінця 1980-х рр. і в подальшому. Розкрито заходи по здійсненню проекту федералізації Молдови, передумови і конкретні кроки путінської Росії по її розколу і перетворення регіону на російський анклав. Аналізуючи початок і хід придністровської війни, автор констатує, що серед причин дестабілізації російською стороною ситуації в регіоні виступає і ставка на Придністров'я як засіб впливу на Україну.

Коло питань, проаналізованих автором, суголосне українським проблемам розпалювання російськими політтехнологами сепаратистського руху на Донбасі в умовах «гібридної» війни Російської Федерації проти України.

Ключові слова: Молдова, російська політика, сепаратистські формування, путінська Росія, ЗМІ, гагаузьке питання, придністровське питання, національний рух Молдови.

Исторические предпосылки (советский период).

1989-й год стал во многих отношениях поворотным в новейшей истории Молдовы. Если еще в начале этого года основы партийной власти казались незыблемыми, к концу его они оказались подрублены «под корень» и спустя несколько месяцев, в мае 1990 г. были уничтожены. Этот год стал последним относительно стабильным в еще советской экономике Молдовы. Состоялась в 1989-м и последняя «советская» перепись населения. Еще очень многим оказался он примечательным. Но, пожалуй, самый важный след, который он оставил – это начало «межнационального конфликта» в Молдове, как было принято писать в те годы.

Первопричины его уходят вглубь десятилетий. Они закладывались в сталинские 1940-е, когда после захвата Молдовы Советской армией в нашей стране была насильственно, без согласия населения, создана советская политическая система, которая в подавляющем большинстве состояла тогда из лиц немолдавских национальностей, т.е. русскоязычных.